

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0524U000067

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 07-03-2024

Статус: Підтверджена МОН

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ МОН України № 582 від 24.04.2024

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Таряник Катерина Анатоліївна

2. Kateryna A. Tarianyk

Кваліфікація: к. мед. н., доцент, 14.01.15

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4606-5398

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 14.01.15

Назва наукової спеціальності: Нервові хвороби

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 15-03-2024

Спеціальність за освітою: Лікувальна справа

Місце роботи здобувача: Полтавський державний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 43937407

Місцезнаходження: вул. Шевченко, буд. 23, Полтава, Полтавський р-н., 36011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 64.566.01

Повне найменування юридичної особи: Державна установа "Інститут неврології, психіатрії та наркології Національної академії медичних наук України"

Код за ЄДРПОУ: 02012148

Місцезнаходження: вул. Академіка Павлова, буд. 46, Харків, Харківський р-н., 61068, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія медичних наук України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Полтавський державний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 43937407

Місцезнаходження: вул. Шевченко, буд. 23, Полтава, Полтавський р-н., 36011, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 76.29.51, 76.29.51.05

Тема дисертації:

1. Оптимізація діагностичних та лікувальних підходів різних форм хвороби Паркінсона
2. Optimization of diagnostic and therapeutic approaches to various forms of Parkinson's disease

Реферат:

1. У дисертації наводиться нове вирішення науково-практичної проблеми щодо оптимізації методів діагностики та лікування хворих із різними формами хвороби Паркінсона (ХП) шляхом вивчення клінічних, нейропсихологічних, нейровізуалізаційних, нейрофізіологічних, гемостазіологічних, гемо- реологічних характеристик з урахуванням особливостей ліпідного обміну, розподілу алелей однонуклеотидного гену синуклеїна (snca), циркадних коливань концентрації греліну та p-синуклеїну, рівня експресії часових генів (bmal1 та per2). Вперше проведений аналіз біоритмологічного статусу пацієнтів із різними формами ХП, визначена значимість нейровізуалізаційних методів (МРТ головного мозку, УЗД брахіоцефальних судин) у діагностиці хвороби Паркінсона, вперше проведена оцінка електронеуроміографічних показників у пацієнтів із ХП та запропоновані шляхи удосконалення діагностики тремору та тунельних синдромів. Визначена патогенетична роль циркадних коливань концентрації греліну, p-синуклеїну, роль поліморфізму гену синуклеїну (snca rs2583988) та рівень експресії часових генів (bmal 1, per2) периферичного молекулярного

годинника у пацієнтів із хворобою Паркінсона. Вперше проведений аналіз зв'язків між концентрацією синуклеїну, поліморфізму гену snca rs2583988 із розвитком хвороби Паркінсона та її клінічною формою. За результатами двох факторного дисперсійного аналізу встановлено статистичні зв'язки клінічної форми із концентрацією p-синуклеїну і відсутність впливу генотипу на концентрацію p-синуклеїну. Тоді як асоціація ХП з мінорною алеллю Т поліморфізму гену snca rs2583988 дозволяє розглядати його у якості фактору ризику виникнення ХП, але не прогностичним відносно клінічного перебігу чи форми захворювання. Тоді як концентрація синуклеїну асоційована із клінічною формою ХП. Вцілому, представлено метаболічні наслідки циркадної дисрегуляції у пацієнтів із ХП, а також продемонстровано, що леводопа впливає на метаболічні процеси при ХП, які можуть обумовлювати немоторні симптоми, проте не чинить ефекту на ланку генетичної регуляції. За допомогою методу факторного аналізу проаналізовано діагностичні підходи уражень периферичних нервів при ХП із розрахунку тяжкості тунельних нейропатій та вираженості тремору. Показано, що добові коливання греліну можна розглядати в якості біомаркера циркадної дисфункції сну у пацієнтів із ХП. Встановлено, що застосування оптимізованої схеми лікування сприяє зменшенню немоторних проявів, моторних флуктуацій та ускладнень леводопа-терапії.

2. The thesis presents a new solution to the scientific and practical problem of optimizing methods of diagnosis and treatment of patients with various forms of Parkinson's disease (PD) by studying clinical, neuropsychological, neuroimaging, neurophysiological, haemostasiological haemorheological characteristics, taking into account the peculiarities of lipid metabolism, distribution of alleles of the single nucleotide gene synuclein (snca), circadian fluctuations of predictors and markers of the disease (daily fluctuations in the concentration of ghrelin and p-synuclein), and the level of expression of clock genes (bmal1 and per2). For the first time, an analysis of the biorhythmological status of patients with various forms of PD was carried out, the significance of neuroimaging methods (MRI of the brain, ultrasound of the brachiocephalic vessels) in the diagnosis of Parkinson's disease was determined, an evaluation of electroneuromyographic parameters in patients with PD was carried out for the first time, and ways of improving the diagnosis of tremor and tunnel syndromes were proposed. The pathogenetic role of circadian fluctuations in the concentration of ghrelin, p-synuclein, the role of the polymorphism of the synuclein gene (snca rs2583988) and the expression level of timing genes (bmal 1, per2) of the peripheral molecular clock in patients with Parkinson's disease was determined. For the first time, an analysis of the relationship between the concentration of synuclein, the polymorphism of the snca gene rs2583988 with the development of Parkinson's disease and its clinical form was carried out. According to the results of two-factor variance analysis, statistical relationships of the clinical form with the concentration of p-synuclein and the absence of influence of genotype on the concentration of p-synuclein were established. Whereas the association of PD with the minor T allele of the snca gene polymorphism rs2583988 allows it to be considered as a risk factor for the occurrence of PD, but not prognostic regarding the clinical course or form of the disease. While the concentration of synuclein is associated with the clinical form of PD. In general, the metabolic consequences of circadian dysregulation in patients with PD are presented, and it is also demonstrated that levodopa affects metabolic processes in PD that may cause non-motor symptoms, but has no effect on the link of genetic regulation. With the help of the method of factor analysis, the diagnostic approaches of peripheral nerve lesions in PD were analyzed by calculating the severity of tunnel neuropathies and the severity of tremor. It has been shown that daily fluctuations of ghrelin can be considered as a biomarker of circadian sleep dysfunction in patients with PD. It was established that the use of an optimized treatment scheme contributes to the reduction of non-motor manifestations, motor fluctuations and complications of levodopa therapy.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Впровадження нових технологій та обладнання для якісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Таряник К.А. Оцінка вищих коркових функцій у пацієнтів із хворобою Паркінсона на різних стадіях розвитку захворювання. Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії. 2011;2(11):159-161.
- 2. Глушко А.В., Таряник К.А., Литвиненко Н.В. Вплив леводопатерапії на динаміку рухових та когнітивних порушень у пацієнтів із хворобою Паркінсона. Актуальні проблеми сучасної медицини. 2013;2 Том 13(42):82-84
- 3. Таряник К.А. Корекція немоторних флуктуацій у хворих із хворобою Паркінсона на фоні лікування препаратами леводопи. Актуальні проблеми сучасної медицини. 2013;3 Том 13(43):282-285.
- 4. Tarianyk K.A. Correction of non-motor vegetative fluctuations with Parkinson's disease based on levodopa treatment. Milli Nevrologiya Jurnalı. 2014;2(6):27-31.
- 5. Таряник К.А. Оцінка показників електронейроміографічного дослідження у хворих із хворобою Паркінсона. Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії. 2014;2(46):59-62.
- 6. Таряник К.А. Анализ показателей поверхностной и стимуляционной электронейромиографии у пациентов с разными формами болезни Паркинсона. Международный медицинский журнал. 2014;3(79):49-53.
- 7. Таряник К.А. Использование ЭМГ-треморграфии у пациентов с болезнью Паркинсона. Colloquium-journal. 2018; (14):25-27.
- 8. Tarianyk K.A., Lytvynenko N.V., Oliinychenko V.K., Pochernyav K.F. Adaptation of polymerase chain reaction-restriction fragment length polymorphism method for polymorphism (RS2583988) analysis in alpha-synuclein gene. World of Medicine and Biology. 2020;3(73):130-134.
- 9. Tarianyk K.A., Kaidashev I.P., Shlykova O.A., Izmailova O.V. The analysis of the change in ghrelin level in patients with different forms of Parkinson's disease. World of Medicine and Biology. 2020;4(74):145-149.
- 10. Шкодіна А.Д., Таряник К.А., Бойко Д.І. Вплив розладів сну на когнітивні порушення у пацієнтів із хворобою Паркінсона. Український науково-медичний молодіжний журнал. 2020;3:58-67.
- 11. Таряник К.А. Оцінка периферичних уражень при хворобі Паркінсона. Вісник проблем біології і медицини. 2020; (156):170-174.
- 12. Таряник К.А. Роль гормону голоду в регуляції харчової поведінки пацієнтів із хворобою Паркінсона. Український неврологічний журнал. 2021;1-2:25-29.
- 13. Tarianyk K, Shkodina A, Lytvynenko N. Circadian rhythm disorders and non-motor symptoms in different motor subtypes of Parkinson's diseases. Georgian Med News. 2021;320:100-106.
- 14. Tarianyk K.A. Possibilities of electroneuromyographic research in diagnosis and evaluation of dynamics of the treatment of patients with Parkinson's disease. World of Medicine and Biology. 2021;4(78):160-165.
- 15. Shkodina A.D., Tarianyk K.A. The usage of electroneuromyography for optimization diagnostic approaches to Parkinson's disease. World of Medicine and Biology. 2022;3(81):196-200.
- 16. Tarianyk K.A., Lytvynenko N.V., Purdenko T.Y., Sylenko H.Y. Optimization the treatment of motor fluctuations in various forms of Parkinson's disease. Вісник проблем біології і медицини. 2022;3(166):262-266.
- 17. Таряник К.А., Шкодіна А.Д., Литвиненко Н.В. Особливості моторних флуктуацій при різних формах хвороби Паркінсона. Актуальні проблеми сучасної медицини. 2022;2(78):25-29.
- 18. Таряник К.А. Корекція немоторних проявів при різних формах хвороби Паркінсона шляхом оптимізаційної терапії леводопою. Вісник проблем біології і медицини. 2022;4(167):237-241.
- 19. Таряник К.А., Литвиненко Н.В., Силенко Г.Я., Паленка О.Є. Грелін як біомаркер немоторних симптомів та порушень сну при хворобі Паркінсона. Актуальні проблеми сучасної медицини. 2022.10:30-38.

- 20. Таряник К.А., Шкодiна А.Д., Литвиненко Н.В., Пурденко Т.Й. Немоторні симптоми в структурi проявiв рiзних клiнiчних форм хвороби Паркінсона на фонi леводопатерапiї. Міжнародний неврологічний журнал. 2022;18(7):17- 22.
- 21. Shkodina A.D., Tarianyk K.A., Boiko D.I, Zehravi M, Akter S, Md Ashraf G, Rahman M.H. Cognitive and affective disturbances in patients with Parkinson's disease: Perspectives for classifying of motor/neuropsychiatric subtypes. *Neurosci Lett.* 2022 Jun 11;781:136675.
- 22. Shkodina A.D., Tan S.C., Hasan M.M., Abdelgawad M., Chopra H., Bilal M., Boiko D.I., Tarianyk K.A., Athanasios A. Roles of clock genes in the pathogenesis of Parkinson's disease. *Ageing Res Rev.* 2022 Feb;74:101554. doi: 10.1016/j.arr.2021.101554.
- 23. Tarianyk K.A., Lytvynenko N.V., Shkodina A.D., Kaidashev I.P. The role of circadian regulation of ghrelin levels in Parkinson's disease (literature review). *Wiad Lek.* 2021;74(7):1750-1753.
- 24. Таряник К.А., Литвиненко Н.В., винахідники; Вищий державний навчальний заклад України "Українська медична стоматологічна академія", патентовласник. Спосiб ПЛІР-ПДРФ аналізу поліморфізму гена альфа-синуклеїну SNCA rs2583988. Патент України № а 201806588. 2019 Груд 10
- 25. Литвиненко Н.В., Таряник К.А., Шкодiна А.Д., винахідники; Вищий державний навчальний заклад України "Українська медична стоматологічна академія", патентовласник. Розробка методу полімеразної ланцюгової реакції довжин рестрикційних фрагментів для аналізу поліморфізму (RS2583988) гена альфа-синуклеїну SNCA rs258398. Реєстраційна картка технології № 0119U102848. 2021 Жовт 11
- 26. Таряник К.А., Шкодiна А.Д., Бойко Д.І., винахідники; Вищий державний навчальний заклад України "Українська медична стоматологічна академія", патентовласник. Спосiб прогнозування розвитку когнітивних порушень при розладах сну у пацієнтів із хворобою Паркінсона. Реєстраційна картка технології № 0119U102848. 2022 Серп 22
- 27. Литвиненко Н.В., Таряник К.А., винахідники; Вищий державний навчальний заклад України "Українська медична стоматологічна академія", патентовласник. Розробка методу полімеразної ланцюгової реакції довжин рестрикційних фрагментів для аналізу поліморфізму (RS2583988) гена альфа-синуклеїну SNCA rs258398. Реєстр галузевих нововведень. Перелік наукової продукції, призначеної для впровадження досліджень медичної науки у сферу охорони здоров'я. Державний реєстраційний номер №69/8/22. 2022. – Випуск 9. – С.86-87
- 28. Литвиненко Н.В., Таряник К.А., Силенко Г.Я., Пурденко Т.Й, винахідники; Вищий державний навчальний заклад України "Українська медична стоматологічна академія", патентовласник. Оптимізація лікування рухових флуктуацій рiзних форм хвороби Паркінсона. Реєстраційна картка технології № 0623U000054. 2023 Бер 03
- 29. Литвиненко Н.В., Таряник К.А., Силенко Г.Я., Пурденко Т.Й, винахідники; Вищий державний навчальний заклад України "Українська медична стоматологічна академія", патентовласник. Оптимізація діагностики немоторних симптомів рiзних форм хвороби Паркінсона. Реєстраційна картка технологія № 0623U000083. 2023 Квіт 24
- 30. Таряник К.А. Особливості когнітивних та рухових функцій хворих із хворобою Паркінсона під впливом лікування препаратами леводопи. «Медична наука в практику охорони здоров'я»: Всеукраїнська науково-практична конференція, Полтава, 2012:145-146.
- 31. Таряник К.А. Анализ показателей поверхностной электронейромиографии у пациентов с болезнью Паркинсона. In: *Global scientific unity 2014: The European Scientific and Practical Congress, Prague, 2014* September 26-27. Prague; 2014. p. 187-189.
- 32. Tarianyk K.A, Shkodina AD. Daily fluctuations of serum ghrelin levels and pain in patients with Parkinson's disease. In: *Pandemic the new normal: 3rd International Medicine Congress (OSCON 2021), Osijek, 2021* March 19-20th. Osijek: J.J. Strossmayer University of Osijek; 2021. p. 83

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Винаходи, корисні моделі, промислові зразки

1. Таряник К.А., Литвиненко Н.В., винахідники; Вищий державний навчальний заклад України "Українська медична стоматологічна академія", патентовласник. Спосіб ПЛР-ПДРФ аналізу поліморфізму гена альфа-синуклеїну SNCA rs2583988. Патент України № а 201806588. 2019 Груд 10

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0119U102848; 0120U101166

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Карабань Ірина Миколаївна
2. Iryna M. Karaban

Кваліфікація: д.мед.н., професор, 14.01.15

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0849-8950

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державна установа "Інститут геронтології імені Д. Ф. Чеботарьова Національної академії медичних наук України"

Код за ЄДРПОУ: 01897908

Місцезнаходження: вул. Вишгородська, буд. 67, Київ, 04114, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія медичних наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Міщенко Тамара Сергіївна
2. Tamara S. Mishchenko

Кваліфікація: д.мед.н., професор, 14.01.15

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4086-890X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Код за ЄДРПОУ: 02071205

Місцезнаходження: майдан Свободи, буд. 4, Харків, Харківський р-н., 61022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гриб Вікторія Анатоліївна

2. Viktoriia A. Hryb

Кваліфікація: д.мед.н., професор, 14.01.15

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6111-7921

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Івано-Франківський національний медичний університет

Код за ЄДРПОУ: 02010758

Місцезнаходження: вул. Галицька, буд. 2, Івано-Франківськ, 76018, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Лінський Ігор Володимирович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Лінський Ігор Володимирович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Погуляева Тетяна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна